

Rainer Maria Rilke: Ορφεύς. Ευριδίκη. Ερμής.

ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Ορφέας, Έρωτος Πρόσωπον

<https://epopteia.gr/190/rilke-orpheus-evridiki-ermis/>

Από τη συλλογή Neue Gedichte, στο Ποιήματα, μετάφραση Άρη Δικταίου. Έκδ. Σ.Ι.Ζαχαρόπουλος, Αθήνα 1999

Αυτό ήταν των ψυχών το εξαίσιο μεταλλείο.
Καθώς το σιωπηλό μετάλλευμα του αργύρου
μέσα απ' τις φλέβες του πηγαίνει, έτσι κ' εκείνοι
μέσα από το σκοτάδι του πηγαίνουν. Από ρίζες μέσα
αναπηδούσε το αίμα, που έφευγε να πάει
προς τους ανθρώπους, και βαρύ φαινόταν,
καθώς πορφύρα, μέσα στο σκοτάδι. Μα,
όμως, δεν ήταν κόκκινο καθόλου.

Ήτανε βράχοι εκεί και δάση
ανύπαρκτα. Γιοφύρια, από κενό πάνωθε, κ' εκείνο
το μέγα, γκρίζο, τυφλό τέλμα, που κρεμόταν
πάνω απ' τον μακρυνό βυθό του
σα βροχερός ουρανός πάνω από τοπίο.
Και σε λειβάδια ανάμεσα, απαλή και ραθυμία γιομάτη,
του μοναδικού δρόμου φαινόταν η χλωμή λουρίδα,
σαν ένα μακρύ ασπρόρρουχο, απλωμένο.

Και τον μοναδικό αυτό δρόμο είχανε πάρει.

Προπορευόταν ο ισχνός
άντρας κείνος, τυλιγμένος
σε γαλάζιο μανδύα, που,
βουβός κι ανυπόμονος,
μπροστά του
ίσια, έβλεπε. Με
δαγκανιές μεγάλες
κι αμάσητες, καταβρόχθιζε
τον δρόμο
το βήμα του• τα χέρια του
κρέμονταν
βαριά, κ' έξω από το
ρυάκισμα των πτυχών
σφιγμένα
και τίποτα δεν ήξεραν πια
για τη λύρα
την αλαφριά, που 'χε στ'
αριστερά του μεγαλώσει
σα ροδαριάς βλαστοί,
πλεγμένοι στις ελιάς τον
κλώνο.

Κ' οι αισθήσεις του σα να 'ταν χωρισμένες:
ενώ, το βλέμμα, σα σκυλί έτρεχε μπροστά του,
γύριζε, ερχόταν, κ' ύστερα ξανάφευγε μακριά του
και, καρτερώντας, στη επόμενη έστεκε στροφή του δρόμου –
η ακοή του, σαν άρωμα πίσω έμενε• και, σα ν' απλωνόταν,
του φαινόταν, καμιά φορά, ίσαμε των άλλων
το περπάτημα, εκείνων των δυο, όλον τούτο
τον ανήφορο που έπρεπε ν' ακολουθήσουν.

Ύστερα πάλι, ό,τι πίσω του απόμενε δεν ήταν
παρά ο απόηχος του ανηφορίσματός του μόνο
και του μανδύα του ο άνεμος. Μα, εκείνος,
έρχονται, βέβαια, έλεγε στον εαυτό του•
και το έλεε δυνατά κ' η ηχώ ακουγόταν. Βέβαια
που έρχονταν, μόνο που, κ' οι δυο τους,
φοβερά αργά περπάταγαν. Αν το μπορούσε
να στραφεί πίσω μια φορά (αν δεν ήταν

το κοίταγμα αυτό προς τα πίσω, όλης ετούτης της επιχείρησης η καταστροφή, που για πρώτη, τώρα, φορά, αναλαβαινόταν), δε μπορεί, θα θωρούσε τους δυο αργοπόδαρους που, σωμαίνοντας, τον ακολουθούσαν:

τον θεό του ταξιδιού και της μακρυλής αγγελίας, με τον ταξιδιωτικό σκούφο πάνω απ' τα φωτεινά του μάτια, τη λεπτή βέργα του φέρνοντας μπρος απ' το κορμί του και στων ποδιών τους αρμούς φτεροκοπώντας• και στο δεξί χέρι του δοσμένη: εκείνη, που τόσον αγαπήθηκε, ώστε, από μια λύρα πιο πολύς θρήνος έβγαινε παρ' όσο από μοιρολογήτρες• ώστε ένας κόσμος θρήνου γένηκε, όπου, για μια φοράν ακόμα, εδώ ήταν όλα: δάσος και πεδιάδα και δρόμος και κατοικημένος τόπος, ποταμός και χωράφι και ζώο• γύρω απ' τον κόσμο αυτό του θρήνου, ολότελα όπως γύρω από την άλλη γη, ένας ήλιος κ' ένας σιωπηλός ουρανός έναστρος γυρνούσεν, ένας ουρανός θρήνου με παραμορφωμένα αστέρια—: εκείνη, που αγαπήθηκε τόσο.

Αλλ' εκείνη, μέσα στου θεού το χέρι, περπατούσε μ'εμποδισμένο βήμα, απ'τις μακρές ταινίες του τάφου, αβέβαιη κ' ήρεμη, χωρίς ανυπομονησία. Ήτανε, μέσα της, σαν μια μεγάλη ελπίδα και δε σκεφτόταν τον άντρα, που προπορευόταν, μήτε τον δρόμο, που προς τη ζωήν ανηφορούσε. Μέσα της ήτανε. Κι ο θάνατός της σαν αφθονία την πλημμυρούσε. Καθώς ένας καρπός από σκοτάδι και γλύκα ζυμωμένος, έτσι ήτανε, γιομάτη απ' τον μεγάλο θάνατό της, που ήταν τόσο καινούργιος, ώστε τίποτα, εκείνη, δεν εννοούσε. Σε μια καινούργια παρθενία βρισκόταν, ασυγκίνητη: το φύλο της ήτανε κλεισμένο σαν ένα νεαρό άνθος, προς το βράδι. Και τα χέρια της είχαν τόσο πολύ ξεσυνηθίσει τον γάμο, που και του αλαφρότατου ακόμη

θεού τ' άγγιγμα, το άπειρα απαλό, που την τραβούσε,
σαν υπερβολική, την πείραζεν, οικειότητα.

Δεν ήταν, τώρα πια, εκείνη η ξανθιά γυναίκα,
που στα τραγούδια του Ποιητή, κάποτε, ηχούσε,
ούτε του φαρδιού κρεβατιού ήταν πια το μύρο
και το νησί κ' ιδιοκτησία αυτού του άντρα.
Τώρα, ήταν πια σα μακρά κόμη ξεπλεγμένη,
και σαν πεσμένη βροχή, ανεπίστρεφτα δοσμένη,
και σαν προμήθεια πολυποίκιλη διαμοιρασμένη.

Τώρα πια ήτανε ρίζα.

Κι όταν, απότομα, αίφνης,
ο θεός τη σταμάτησε και, με θλίψη, στο ξεφώνημά του,
είπε τα λόγια: «στράφηκε πίσω κ' είδε» –,
τίποτα δεν εννόησε και, σιγά: Ποιος; είπε.

Μακρυά, όμως, σκοτεινός, στην έξοδο μπροστά, που διακρινόταν
καθαρά, κάποιος στεκόταν, που το πρόσωπό του,
δυσδιάκριτο ήτανε. Στεκόταν και κοιτούσε,
πως στη λουρίδα πάνω, λειβαδίσιου
μονοπατιού, με βλέμμα που το γιόμιζεν η θλίψη,
ο αγγελιαφόρος θεός, σωπαίνοντας, εβάδιζε, ακολουθώντας
τη σκιά, που ξανάπαιρνε κióλας τον ίδιο εκείνο δρόμο
προς τα πίσω, μ' εμποδισμένο βήμα,
απ' τις κυανές ταινίες του τάφου,
αβέβαιη κ' ήρεμη, χωρίς ανυπομονησία.